

В.ТХ

Солиқ солиш асослари

2025 йилда имтиҳонга тайёргарлик
учун ўқув-услубий қўлланма

Мундарижа

I. Умумий қоидалар	3
II. Дастурнинг мақсади	7
III. Дастурнинг бўлимлари ва мавзулари	8
IV. Имтиҳон формати.....	11
V. Батафсил ўқув режаси ва ўқув мақсадлари	12
VI. Баҳоланадиган билим ва кўникмалар мавзулари бўйича ҳуқуқий ҳужжатлар	24

I. Умумий қоидалар

Ўзбекистон сертификатланган молия мутахассислари уюшмаси (ACFP) «Солиқлар ва солиқ солиш» фани бўйича имтиҳонга тайёргарлик дастурини ишлаб чиқди.

Солиқлар ва солиқ солиш бўйича билим ва кўникмалар молия мутахассисига қуйидагилар учун зарур:

- юридик шахслар ва якка тартибдаги тадбиркорларга, шунингдек якка тартибдаги тадбиркор бўлмаган жисмоний шахсларнинг даромадларига солиқ меъёрларига мувофиқ солиқ солиш;
- имтиёзлар ва преференциялардан фойдаланган ҳолда солиқ тўловчиларнинг солиқ мажбуриятларини қонуний йўл билан мақбуллаштириш;
- жарималар ва юридик муаммоларга олиб келиши мумкин бўлган хатолар ва ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш;
- иш берувчи ёки буюртмачига бизнес қарорларининг солиқ оқибатлари бўйича маслаҳат бериш;
- талаб қилинадиган ахборот ва ҳужжатларни тақдим этган ҳолда солиқ органлари билан самарали ҳамкорлик қилиш;
- солиқ органлари билан низоларда солиқ тўловчиларнинг қонуний молиявий манфаатларини ҳимоя қилиш.

Молия мутахассиси эгаллаши керак бўлган солиқ мавзулари кенг ва хилма-хилдир. Баъзи солиқлар мураккаб бўлиб, батафсилроқ ўрганишни талаб қилади. Шунинг учун «Солиқлар ва солиқ солиш» имтиҳони икки босқичда ўтказилади. Бу номзодларга қуйидаги имкониятларни беради:

- солиқ солишнинг назарий ва амалий жиҳатларини ўзлаштириш учун етарли вақт ва куч ажратиш;
- молия мутахассислари ўз фаолиятида дуч келадиган солиқларни чуқурроқ ва тўлиқроқ тушуниш ва бу билимларни қўллаш кўникмаларини шакллантириш;
- юридик ва жисмоний шахсларга солиқ солишни батафсил ўрганиш;
- солиқ солиш соҳасидаги билим ва кўникмаларини яхшироқ исботлаш;
- билим ва кўникмаларни амалиётда ишончлироқ қўллаш.

В.ТХ Солиқ солиш асослари имтиҳони CFS – Certified Finance Specialist базавий малакаси ва/ёки CePNUz – Ўзбекистон Республикасининг солиқлар ва ҳуқуқ бўйича базавий дипломини олиш учун топширилади.

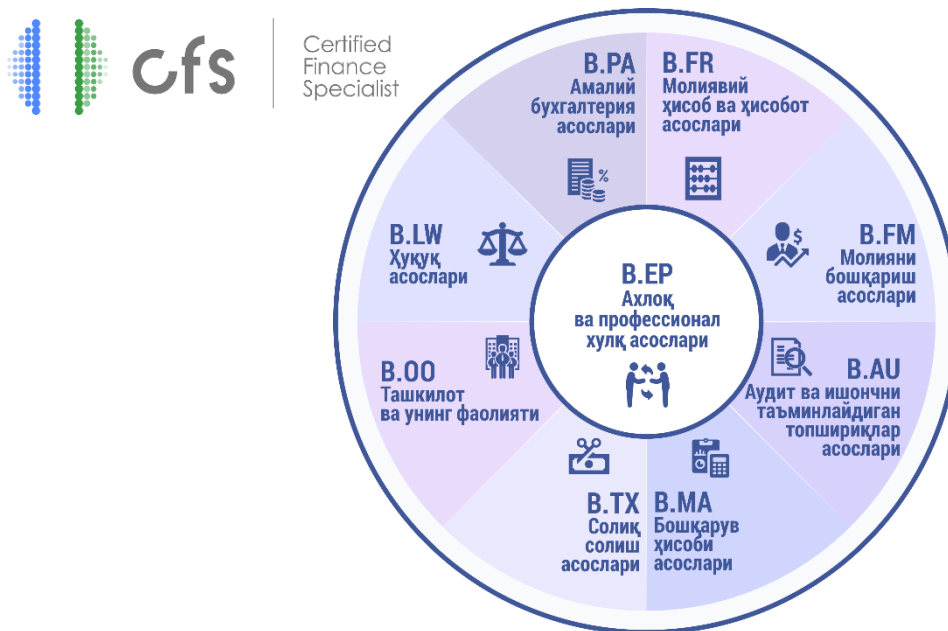
CFS малакаси ва CePNUz дипломининг тузилиши

CFS базавий малакасини олиш учун номзод В.ТХ Солиқ солиш асослари имтиҳонидан ташқари, қуйидаги имтиҳонларни топшириши керак:

- В.FR Молиявий ҳисоб ва ҳисобот асослари
- В.FM Молияни бошқариш асослари
- В.AU Аудит ва ишончни таъминлайдиган топшириқлар асослари
- В.МА Бошқарув ҳисоби асослари
- В.ОО Ташкилот ва унинг фаолияти
- В.LW Ҳуқуқ асослари
- В.РА Амалий бухгалтерия асослари

Шунингдек, «Ахлоқ ва профессионал хулқ асослари» (В.ЕР) курсидан ўтиш зарур.

CePNUz дипломини олиш учун номзод В.ТХ Солиқ солиш асослари имтиҳонидан ташқари, В.LW Ҳуқуқ асослари имтиҳонини топшириши керак.

ACFP малака даражалари тизими

ACFP малакалари тўртта изчил даража бўйича туркумланган:

- А даражаси (бошланғич)
- В даражаси (базавий)
- С даражаси (профессионал)
- D даражаси (илғор)

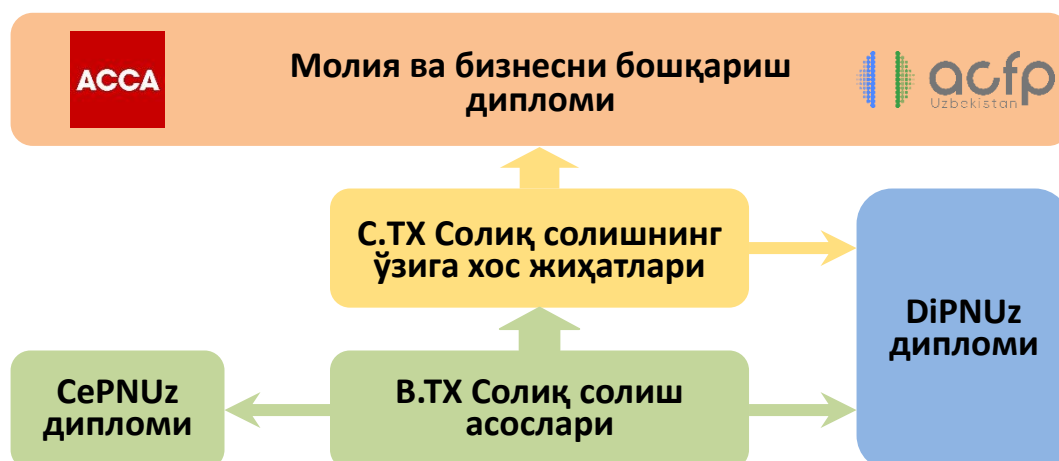

Ўқишни билим ва кўникмаларингизга энг мувофиқ келадиган даражадан бошлаш тавсия этилади. А даражасидан бошлаш мажбурий талаб эмас. Мос келадиган даражани танлаш жорий малака ва профессионал тажрибани мустақил баҳолашга асосланиши керак.

В.ТХ имтиҳонининг АСФР тизимидаги ўрни

В.ТХ имтиҳони молия мутахассислари учун солиқ солишни босқичма-босқич ўрганишнинг базавий поғонаси ҳисобланади ва қуйидагича топширилиши мумкин:

- CFS малакаси (В даражаси) ва/ёки CePNUz дипломи доирасида мустақил имтиҳон сифатида;
- ACFP С даражаси малакаси ва/ёки DiPNUz дипломининг С.ТХ Солиқ солишнинг ўзига хос жиҳатлари имтиҳонини топширишдан олдин ўтиши керак бўлган «Солиқлар ва солиқ солиш» фанининг биринчи поғонаси сифатида;
- ACCA ва ACFP Молия ва бизнесни бошқариш халқаро дипломи имтиҳонларига кириш ҳуқуқига эга бўлишни истаган шахслар учун мажбурий имтиҳон сифатида.

Таълим натижалари

В.ТХ Солиқ солиш асослари имтиҳони дастурини ўзлаштириш натижасида номзодлар қуйидагиларга лаёқатли бўлишади:

- солиқ солишнинг базавий концепциялари ва тамойилларини тушуниш;
- бизнес муҳитида солиқлар турлари ва солиқ жавобгарлигини фарқлаш;
- профессионал фаолиятнинг намунавий вазиятларида қўлланиладиган солиқ меъёрларини аниқлаш;
- асосий солиқ ҳужжатларини таҳлил қилиш;
- асосий солиқ операцияларига қонунчилик талабларини қўллаш.

Ўқув юкламаси

Умуман олганда, «Солиқлар ва солиқ солиш» фани бўйича иккита имтиҳонга тайёргарлик кўриш учун камида 480 соат керак бўлади:

	Ўқув фаолияти тури	«Солиқлар ва солиқ солиш» фани бўйича академик соатлар сони		
		тайёргарликнинг 1-босқичи В.ТХ Солиқ солиш асослари	тайёргарликнинг 2-босқичи С.ТХ Солиқ солишнинг ўзига хос жиҳатлари	Жами
1	Маърузалар	60	60	120
2	Амалий машғулотлар	40	40	80
3	Мустақил иш	140	140	280
	Жами	240	240	480

АССА аккредитацияси

В.ТХ Солиқ солиш асослари ва С.ТХ Солиқ солишнинг ўзига хос жиҳатлари имтиҳонлари дастури АССА (Association of Chartered Certified Accountants) томонидан аккредитация қилинган. Бу қуйидагиларни англатади:

- у Молия ва бизнесни бошқариш халқаро дипломининг Солиқлар имтиҳони дастурига камида 80% мувофиқ келади;
- бу имтиҳон АСФРнинг иккита имтиҳонини (В.ТХ ва С.ТХ) муваффақиятли топширганда АССА томонидан ҳисобга олинади.

II. Дастурнинг мақсади

В.ТХ Солиқ солиш асослари («Солиқлар ва солиқ солиш» фанининг 1-даражаси) имтиҳонига тайёргарлик дастурининг мақсади номзодларда Ўзбекистонда солиқ солиш ва солиқ маъмуриятчилигининг умумий қоидаларини тушуниш, жисмоний шахслар даромадлари, қўшилган қиймат, жами даромад ва фойда, шунингдек мол-мулк, ер ва сувга солиқ солиш кўникмаларини шакллантиришдир.

Дастурни ўзлаштириш номзодларга қуйидаги имкониятларни беради:

- солиқ тизимининг асосий элементларини, шу жумладан солиқлар, солиқ тўловчилар ва солиқ агентларини таърифлаш;
- солиқ маъмуриятчилиги институтлари ва воситаларини тушунтириш;
- меҳнат, мулк ва тадбиркорликдан олинадиган жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғини тартибга солувчи меъёрларни тушунтириш ва қўллаш;
- айланмадан олинадиган солиқни тартибга солувчи меъёрларни тушунтириш ва қўллаш;
- қўшилган қиймат солиғини тартибга солувчи меъёрларни тушунтириш ва қўллаш;
- фойда солиғини тартибга солувчи меъёрларни тушунтириш ва қўллаш;
- юридик шахслардан олинадиган мол-мулк, ер ва сув солиқларини тартибга солувчи меъёрларни тушунтириш ва қўллаш.

III. Дастурнинг бўлимлари ва мавзулари

В.ТХ Солиқ солиш асослари имтиҳони дастури қуйидаги бўлимлар ва мавзуларни ўз ичига олади:

1-бўлим. Ўзбекистоннинг солиқ тизими

- 1.1. Солиқлар тўғрисида умумий қоидалар
- 1.2. Солиқ тўғрисидаги қонунчилик
- 1.3. Солиқ тўловчилар ва солиқ агентлари

2-бўлим. Ўзбекистоннинг солиқ маъмуриятчилиги тизими

- 2.1. Солиқ маъмуриятчилиги бўйича умумий қоидалар
- 2.2. Солиқ ҳисоби ва солиқ солиш мақсадидаги ҳисоб сиёсати. Солиқ ҳисоботи
- 2.3. Солиқ мажбуриятини бажариш
- 2.4. Солиқ назорати
- 2.5. Солиққа оид ҳуқуқбузарликлар, уларни содир этганлик учун жавобгарлик

3-бўлим. Жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи (ЖШДС)

- 3.1. Солиқ тўловчилар ва солиқ агентлари
- 3.2. Солиқ объекти ва солиқ базаси
- 3.3. Солиқ агентларининг солиқ тўловчининг даромади ҳисобланмайдиган харажатлари. Солиқ имтиёзлари
- 3.4. Жисмоний шахсларга тўланадиган барча турдаги даромадлар бўйича солиқ агенти томонидан солиқнинг ҳисоб-китоб қилиниши
- 3.5. Ҳисобот тақдим этиш ва солиқни тўлаш тартиби
- 3.6. Шахсий жамғариб бориладиган пенсия ҳисобварағига бадаллар
- 3.7. Якка тартибдаги тадбиркорлар даромадларидан солиқ ундиришнинг ўзига хос хусусиятлари

4-бўлим. Ижтимоий солиқ

- 4.1. Солиқ тўловчилар
- 4.2. Умумий тартибда солиқни ҳисоб-китоб қилиш

4.3. Ҳисобот тақдим этиш ва солиқ тўлашнинг умумий тартиби

5-бўлим. Айланмадан олинadиган солиқ

5.1. Солиқ тўловчилар

5.2. Солиқни ҳисоб-китоб қилиш

5.3. Ҳисобот тақдим этиш ва солиқни тўлаш тартиби

6-бўлим. Қўшилган қиймат солиғи (ҚҚС)

6.1. Солиқ тўловчилар ва солиқ агентлари

6.2. Солиқ объекти ва товарларни (хизматларни) реализация қилиш жойини аниқлаш

6.3. Имтиёзлар

6.4. Солиқ базаси ва унга тузатиш киритиш ҳолатлари

6.5. Солиқни ҳисобга олиш ва унинг ўрнини қоплашнинг умумий тартиби

6.6. Солиқни ҳисоб-китоб қилиш, ҳисобот тақдим этиш ва уни тўлаш

7-бўлим. Фойда солиғи

7.1. Солиқ тўловчилар ва солиқ агентлари

7.2. Солиқ объекти ва солиқ базаси

7.3. Жами даромад

7.4. Харажатлар

7.5. Солиқ базасига тузатиш киритиш. Зарарларни келгуси даврларга ўтказиш

7.6. Солиқни ҳисоб-китоб қилиш, ҳисобот тақдим этиш ва тўлаш

7.7. Якка тартибдаги тадбиркорлар даромадларига солиқ солишнинг ўзига хос хусусиятлари

8-бўлим. Юридик шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқ

8.1. Солиқ тўловчилар

8.2. Солиқни ҳисоб-китоб қилиш

8.3. Ҳисобот тақдим этиш ва солиқни тўлаш тартиби

9-бўлим. Юридик шахслардан олинадиган ер солиғи

9.1. Солиқ тўловчилар

9.2. Солиқни ҳисоб-китоб қилиш

9.3. Ҳисобот тақдим этиш ва солиқни тўлаш тартиби

10-бўлим. Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ

10.1. Солиқ тўловчилар

10.2. Солиқни ҳисоб-китоб қилиш

10.3. Ҳисобот тақдим этиш ва солиқни тўлаш тартиби

IV. Имтиҳон формати

В. ТХ Солиқ солиш асослари («Солиқлар ва солиқ солиш» фанининг 1-даражаси) фани бўйича имтиҳон компьютерда тест форматида ўтказилади. Имтиҳон давомийлиги – 3 соат. Имтиҳонда Ўзбекистон қонунчилиги маълумотлар базасидан фойдаланишга рухсат берилади.

Имтиҳон икки бўлимдан иборат. А бўлими тест форматидаги 35 та саволдан иборат бўлиб, уларнинг ҳар бири бир хил вазнга эга (2 балл). А бўлимининг умумий вазни 70 баллни ташкил этади. А бўлими саволлари имтиҳон дастурининг исталган бўлимига тааллуқли бўлиши мумкин.

Имтиҳоннинг В бўлими ҳар бири 15 баллдан 2 та сценарийдан иборат. Ҳар бир сценарий тест форматидаги саволлар гуруҳи билан бирга берилади. В бўлимининг умумий вазни 30 баллни ташкил этади.

Номзод олиши мумкин бўлган энг юқори балл – 100 балл. Ўтиш балли - 100 баллдан 60 балл.

Эътибор беринг!

2025 йил имтиҳонларининг тест ва топшириқлари 2024 йил 1 декабргача расман кучга кирган меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларга асосланган.

V. Батафсил ўқув режаси ва ўқув мақсадлари

1-бўлим. Ўзбекистоннинг солиқ солиш тизими

1.1-мавзу. Солиқлар тўғрисида умумий қоидалар

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қуйидагиларни бажара олиши керак:

- A. солиқларнинг моҳияти ва функцияларини, солиқларнинг иқтисодиёт, меҳнат, бизнес, истеъмолчиларга таъсирини тушунтириш;
- B. солиқлар ва йиғимларни фарқлаш, солиқларни таснифлаш;
- C. Ўзбекистондаги солиқ ва божхона тўловларини санаб ўтиш;
- D. солиқ солиш тамойилларини таърифлаш;
- E. турли солиқ режимларини таққослаш;
- F. солиқ элементларини таърифлаш.

1.2-мавзу. Солиқ тўғрисидаги қонунчилик

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қуйидагиларни бажара олиши керак:

- A. солиқ тўғрисидаги қонунчиликни ташкил этувчи ҳуқуқий ҳужжатлар турларини санаб ўтиш ва уларнинг иерархиясини билиш;
- B. Солиқ кодексининг тузилишини яхши билиш (бўлим, боб, модда, қисм, хатбоши);
- C. солиқлар бўйича ҳуқуқий, расмий ва норасмий ахборотни фарқлаш ва қўллаш;
- D. солиқ тўғрисидаги қонунчиликнинг вақт бўйича амал қилишини тушунтириш;
- E. солиқ тўғрисидаги қонунчилик билан белгиланган ҳисоблаш муддатнинг бошланиши ва тугашини аниқлаш.

1.3-мавзу. Солиқ тўловчилар ва солиқ агентлари

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қуйидагиларни бажара олиши керак:

- A. солиқ тўловчиларни таснифлаш ва таърифлаш, юридик ва жисмоний шахсларни уларнинг солиқ мақоми бўйича фарқлаш;
- B. солиқ тўловчиларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятларини таърифлаш;
- C. солиқ муносабатларида вакиллик институтини тушунтириш;
- D. солиқ агентларининг ҳуқуқ ва мажбуриятларини тушунтириш.

2-бўлим. Ўзбекистоннинг солиқ маъмуриятчилиги тизими

2.1-мавзу. Солиқ маъмуриятчилиги бўйича умумий қоидалар

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қуйидагиларни бажара олиши керак:

- A. солиқ маъмуриятчилиги тушунчаси ва унинг функцияларини тушунтириш;
- B. солиқ тўловчилар ва солиқ объектларини рўйхатга олишнинг умумий қоидаларини таърифлаш;
- C. солиқ маъмуриятчилиги субъекти сифатида солиқ органларининг тузилмаси ва ваколатларини таърифлаш;
- D. солиқ органлари ва солиқ тўловчилар ўртасида ахборот алмашиш тартиби ва шакллари, хабарларга жавоб бериш муддатларини тушунтириш;
- E. солиқ тўловчининг шахсий кабинети воситаларини таърифлаш ва ундан фойдаланиш;
- F. солиқ сири ҳисобланмайдиган солиқ тўловчи ҳақидаги ахборотларни фарқлаш, солиқ сирини ошкор қилишга нима киришини тушуниш;
- G. солиқ маъмуриятчилигини рақамлаштириш мақсадларини тушунтириш;
- H. солиқ маъмуриятчилигининг электрон хизматлари, ахборот тизимлари ва воситаларини тушунтириш ва улардан фойдаланиш – онлайн-ККТ, электрон ҳисобварақ-фактуралар, маҳсулот ва хизматларнинг идентификация кодлари, ижара шартномаларини рўйхатга олиш, таҳлика-таҳлил тизими.

2.2-мавзу. Солиқ ҳисоби ва солиқ солиш мақсадидаги ҳисоб сиёсати. Солиқ ҳисоботи

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қуйидагиларни бажара олиши керак:

- A. солиқ солиш мақсадида ҳисобни тушунтириш ва юритиш, молиявий ва солиқ ҳисоби ўртасидаги фарқни кўрсатиш;
- B. солиқ солиш мақсадидаги ҳисоб ҳужжатлари таркибини, уларни тузиш ва сақлаш қоидаларини таърифлаш;
- C. солиқ ҳисоби сиёсатининг аҳамиятини тушунтириш; уни ишлаб чиқиш, тасдиқлаш ва унга ўзгартиришлар киритиш тартиб-таомилларини таърифлаш; солиқ ҳисоби сиёсатида нима акс эттирилиши кераклигини аниқлаш;
- D. алоҳида-алоҳида ҳисобни тушунтириш ва юритиш;
- E. солиқ ҳисоботини, шу жумладан аниқлаштирилган солиқ ҳисоботини тузиш ва уни солиқ органларига тақдим этиш.

2.3-мавзу. Солиқ мажбуриятини бажариш

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қуйидагиларни бажара олиши керак:

- A. солиқ мажбуриятини бажариш тартиби ва муддатларини, шу жумладан даъво қилиш муддатларини, солиқ мажбуриятининг тугаш шартларини тушунтириш;
- B. солиқларни тўлаш муддатларини ўзгартиришнинг умумий шартларини тушунтириш;
- C. солиқларни тўлаш бўйича кечиктириш ва бўлиб-бўлиб тўлаш шартлари, тақдим этиш ва тугатиш тартибини таърифлаш;
- D. солиқ мажбуриятининг бажарилиши қандай усуллар билан таъминланишини тушунтириш.

2.4-мавзу. Солиқ назорати

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қуйидагиларни бажара олиши керак:

- A. солиқ назоратининг моҳиятини тушунтириш, унинг субъектларини санаб ўтиш;
- B. солиқ назорати шакллари таснифлаш ва фарқлаш;
- C. камерал ва сайёр текширувларда, солиқ аудитида солиқ тўловчининг иштирок этиш ҳоидаларини тушунтириш;
- D. солиқ текшируви материалларини кўриб чиқиш тартибини таърифлаш;
- E. солиқ текширувлари ва бошқа солиқ назорати чораларининг ҳуқуқий оқибатларини тушунтириш;
- F. солиқ текширувлари натижалари бўйича солиқ органлари қарорлари устидан шикоят қилиш ҳоидаларини ва уларни бажариш тартибини тушунтириш.

2.5-мавзу. Солиққа оид ҳуқуқбузарликлар, уларни содир этганлик учун жавобгарлик

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қуйидагиларни бажара олиши керак:

- A. солиққа оид ҳуқуқбузарликлар учун жавобгарликка тортиш шартларини, шу жумладан даъво қилиш муддатларини таърифлаш;
- B. молиявий санкциялар ва маъмурий жазоларни фарқлаш ва тушунтириш;
- C. солиққа оид ҳуқуқбузарликлар турларини ва уларни содир этганлик учун жавобгарликни таснифлаш ва таърифлаш;
- D. солиққа оид ҳуқуқбузарликлар учун жавобгарликни енгиллаштирувчи ва оғирлаштирувчи омилларни таърифлаш.

3-бўлим. Жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи (ЖШДС)

3.1-мавзу. Солиқ тўловчилар ва солиқ агентлари

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қуйидагиларни бажара олиши керак:

- A. ким солиқ тўловчи эканлигини аниқлаш;
- B. резидент ва норезидент тушунчаларини фарқлаш;
- C. солиқ агенти мажбуриятлари кимга юкланишини тушунтириш ва унинг функцияларини таърифлаш.

3.2-мавзу. Солиқ объекти ва солиқ базаси

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қуйидагиларни бажара олиши керак:

- A. солиқ объектини аниқлаш;
- B. жисмоний шахслар – резидентлар ва жисмоний шахслар – норезидентлар учун солиқ базасини ҳисоблаб чиқариш;
- C. солиқ солиш мақсадида даромад олиш санасини идентификация қилиш;
- D. жами даромад таркибига киритиладиган даромад турларини фарқлаш, уларни жами даромадга киритилмайдиган даромадлардан ажратиш.

3.3-мавзу. Солиқ агентларининг солиқ тўловчининг даромади ҳисобланмайдиган харажатлари. Солиқ имтиёзлари

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қуйидагиларни бажара олиши керак:

- A. солиқ тўловчининг даромади сифатида қаралмайдиган солиқ агентларининг харажатларини аниқлаш;
- B. солиқ солинмайдиган даромадларни фарқлаш ва аниқлаш;
- C. солиқ тўлашдан тўлиқ ёки қисман озод қилинган жисмоний шахслар тоифаларини фарқлаш;
- D. солиқ чегирмаларини қўллаш.

3.4-мавзу. Жисмоний шахсларга тўланадиган барча турдаги даромадлар бўйича солиқ агенти томонидан солиқнинг ҳисоб-китоб қилиниши

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қуйидагиларни бажара олиши керак:

- A. меҳнат шартномалари бўйича ишлаётган шахсларнинг барча турдаги даромадларидан солиқни ҳисоблаб чиқариш;

В. фуқаролик-ҳуқуқий хусусиятдаги шартномалар тузилган шахсларга тўловлардан солиқни ҳисоблаб чиқариш;

С. жисмоний шахсларнинг мулкӣ даромадларидан, шу жумладан дивидендлардан солиқни ҳисоблаб чиқариш;

Д. резидентлар ва норезидентлар солиғини ҳисоб-китоб қилишдаги фарқларни билишини намоиш этиш.

3.5-мавзу. Ҳисобот тақдим этиш ва солиқни тўлаш тартиби

Ушбу мавзунӣ ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қуйидагиларни бажара олиши керак:

А. солиқ тўлаш қоидаларини тушунтириш;

В. ортиқча ушлаб қолинган солиқ суммасини қайтариш қоидаларини тушуниш;

С. солиқ ҳисоботини тузиш ва топшириш.

3.6-мавзу. Шахсий жамғариб бориладиган пенсия ҳисобварағига бадаллар

Ушбу мавзунӣ ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қуйидагиларни бажара олиши керак:

А. жамғариб бориладиган пенсия тизими ва шахсий жамғариб бориладиган пенсия ҳисобварағи нима эканлигини, ким жамғариб бориладиган пенсия таъминоти ҳуқуқига эга эканлигини тушунтириш;

В. жамғариб бориладиган пенсия бадаллари турларини фарқлаш, мажбурий ва ихтиёрий бадаллар ўртасидаги фарқни тушуниш;

С. жисмоний шахсни жамғариб бориладиган пенсия тизимида рўйхатга олиш;

Д. бадалларни ҳисоблаш ва тўлаш, улар бўйича ҳисобот тақдим этиш.

3.7-мавзу. Якка тартибдаги тадбиркорлар даромадларидан солиқ ундиришнинг ўзига хос хусусиятлари

Ушбу мавзунӣ ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қуйидагиларни бажара олиши керак:

А. қатъий белгиланган миқдорда солиқ тўлашга ким ҳақли эканлигини аниқлаш;

В. қатъий белгиланган миқдорда солиқ тўлашда солиқ объектини аниқлаш;

С. солиқни ҳисоблаб чиқариш;

Д. даромадлар ва харажатлар ҳисоби регистрларини юритиш тартибини тушунтириш;

Е. солиқ ҳисоботини тузиш ва тақдим этиш;

Ғ. солиқни тўлаш.

4-бўлим. Ижтимоий солиқ

4.1-мавзу. Солиқ тўловчилар

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қуйидагиларни бажара олиши керак:

- A. солиқ тўловчиларни - юридик шахсларни аниқлаш;
- B. солиқ тўловчиларни - жисмоний шахсларни аниқлаш.

4.2-мавзу. Умумий тартибда солиқни ҳисоб-китоб қилиш

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қуйидагиларни бажара олиши керак:

- A. солиқ объектини ва солиқ объекти ҳисобланмайдиган меҳнатга ҳақ тўлаш харажатларини идентификация қилиш;
- B. солиқ базасини аниқлаш;
- C. умумий тартибда солиқни ҳисоблаб чиқариш.

4.3-мавзу. Ҳисобот тақдим этиш ва солиқни тўлашнинг умумий тартиби

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қуйидагиларни бажара олиши керак:

- A. умумий тартибда солиқ бўйича ҳисобот тузиш ва тақдим этиш;
- B. умумий тартибда солиқни тўлаш.

5-бўлим. Айланмадан олинадиган солиқ

5.1-мавзу. Солиқ тўловчилар

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қуйидагиларни бажара олиши керак:

- A. солиқ тўловчиларни аниқлаш, солиқ тўлаш ҳуқуқига эга бўлмаган тадбиркорлик субъектларини фарқлаш;
- B. солиқ тўлашга ўтиш тартибини таърифлаш;
- C. ҚҚС ва фойда солиғини тўлашга мажбурий ва ихтиёрий ўтиш шартлари ва тартибини аниқлаш.

5.2-мавзу. Солиқни ҳисоб-китоб қилиш

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қуйидагиларни бажара олиши керак:

- A. солиқ объектини идентификация қилиш ва солиқ базасини аниқлаш;

- В. солиқ базасини камайтирадиган чегирмалар ва харажатларни аниқлаш;
- С. даромадларга тузатиш киритиш ҳолатларини фарқлаш;
- Д. солиқни ҳисоблаб чиқариш.

5.3-мавзу. Ҳисобот тақдим этиш ва солиқни тўлаш тартиби

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қўйидагиларни бажара олиши керак:

- А. солиқ бўйича ҳисобот тузиш ва топшириш;
- В. солиқни тўлаш.

6-бўлим. Қўшилган қиймат солиғи (ҚҚС)

6.1-мавзу. Солиқ тўловчилар ва солиқ агентлари

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қўйидагиларни бажара олиши керак:

- А. бошқа солиқ солиш тизимини танлаш ҳуқуқсиз солиқ тўлашга мажбур бўлган тадбиркорлик субъектларини фарқлаган ҳолда солиқ тўловчиларни аниқлаш;
- В. солиқ тўловчи сифатида ҳисобга қўйиш тартибини тушунтириш;
- С. солиқ агенти мажбуриятлари кимга юкланишини тушунтириш.

6.2-мавзу. Солиқ объекти ва товарларни (хизматларни) реализация қилиш жойини аниқлаш

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қўйидагиларни бажара олиши керак:

- А. солиқ солиш объектини идентификация қилиш, «реализация қилиш» ва «реализация қилиш бўйича айланма» тушунчаларини фарқлаш, Ўзбекистонга товарлар олиб киришда солиқ солиш объектини аниқлашнинг ўзига хос хусусиятларини тушунтириш;
- В. реализация қилиш бўйича айланма ҳисобланадиган операцияларни, шу жумладан мулк ҳуқуқининг ўтиши билан боғлиқ бўлмаган операцияларни аниқлаш;
- С. товарларни (хизматларни) текин бериш бўйича қайси операциялар реализация қилиш бўйича айланма ҳисобланишини фарқлаш, белгиланган шарт бажарилганда реализация қилиш бўйича айланма деб тан олинадиган операцияларни санаб ўтиш;
- Д. турли операцияларда реализация қилиш бўйича айланма амалга оширилган санани идентификация қилиш;
- Е. товарлар ва хизматларни реализация қилиш жойини аниқлаш.

6.3-мавзу. Имтиёзлар

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қўйидагиларни бажара олиши керак:

- A. реализация қилишда солиқ солишдан озод қилинган товарлар ва хизматларни фарқлаш;
- B. олиб киришда солиқ солишдан озод қилинган товарларни фарқлаш.

6.4-мавзу. Солиқ базаси ва унга тузатиш киритиш ҳолатлари

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қўйидагиларни бажара олиши керак:

- A. солиқ базасини аниқлашнинг умумий қоидаларини тушунтириш;
- B. узоқ муддатли шартномалар, молиявий ижара (лизинг) шартномалари, воситачилик, транспорт экспедицияси, транспортда ташиш, қайтариш шarti билан қайта ишлашга берилган хом ашёдан маҳсулот тайёрлаш бўйича ўзига хос хусусиятларни ҳисобга олган ҳолда солиқ базасини ҳисоблаб чиқариш;
- C. импорт қилинган товарларни реализация қилишда; товарларни беришни (хизматлар кўрсатишни) меҳнатга ҳақ тўлаш ва дивидендлар тўлаш ҳисобига амалга оширишда; ўз маҳсулотидан (хизматларидан) ўз эҳтиёжлари учун фойдаланишда, уларга қилинган харажатлар фойда солиғини ҳисоблашда чегириб ташланмайдиган бўлса; аҳолидан сотиб олинган автомобиллар ва турар жой кўчмас мулк объектларини қайта сотишда; реализация қилиш бўйича айланмалари солиқ солишдан озод қилинган хизматларни олиш ҳуқуқини берувчи абонементлар, йўлланмалар ва бошқа ҳужжатларни реализация қилишда; ваучерларни реализация қилишда солиқ базасини аниқлаш;
- D. реализация қилиш жойи Ўзбекистон бўлган товарларни (хизматларни) республика солиқ органларида солиқ тўловчи сифатида рўйхатга олинмаган чет эл шахсларидан сотиб олишда, шунингдек давлат мулки билан операциялар бўйича солиқ базасини аниқлаш;
- E. товарларни тўлиқ ёки қисман қайтариш, буюртмачининг кўрсатилган хизматлардан воз кечиши, битим шартларининг ўзгариши, чегирма тақдим этилиши ҳолатларида солиқ базасига тузатиш киритиш.

6.5-мавзу. Солиқни ҳисобга олиш ва унинг ўрнини қоплашнинг умумий тартиби

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қўйидагиларни бажара олиши керак:

- A. ҳисобга олиш қоидаларини тушунтириш;
- B. реализация қилиш жойи Ўзбекистон деб эътироф этилмайдиган хизматлар кўрсатишда, солиқ тўловчи сифатида ҳисобга қўйишда ёки имтиёзни бекор қилишда, комитент (ишонч билдирувчи) – чет эл шахси билан комиссия (топшириқ) шартномаси бўйича ҳисобга олиш тартибини тушунтириш;
- C. ҳисобга олинмайдиган солиқ суммасини аниқлаш, товарларни (хизматларни) реализация қилиш бўйича солиқ солинадиган ва солиқдан озод қилинган айланмалар мавжуд бўлганда ҳисобга олиш суммасини ҳисоблаб чиқариш;

Д. солиқ тўловчи томонидан ҳисобга олишга тузатиш киритиш, шунингдек солиқ органлари томонидан ҳисобга олишга тузатиш киритиш ёки бекор қилиш ҳолатларини фарқлаш;

Е. солиқнинг ўрнини қоплашнинг умумий қоидаларини тушуниш, қоплаш учун асос бўладиган ҳужжатларни санаб ўтиш.

6.6-мавзу. Солиқни ҳисоб-китоб қилиш, ҳисобот тақдим этиш ва уни тўлаш

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қўйидагиларни бажара олиши керак:

А. бюджетга тўланиши лозим бўлган солиқни ҳисоблаб чиқариш;

В. солиқ ҳисоботини тузиш ва топшириш;

С. солиқни тўлаш қоидаларини тушунтириш.

7-бўлим. Фойда солиғи

7.1-мавзу. Солиқ тўловчилар ва солиқ агентлари

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қўйидагиларни бажара олиши керак:

А. ким солиқ тўловчи эканлигини аниқлаш;

В. қайси ҳолларда солиқ агенти солиқни тўлашини тушунтириш.

7.2-мавзу. Солиқ объекти ва солиқ базаси

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қўйидагиларни бажара олиши керак:

А. солиқ солиш объектини идентификация қилиш, яқка тартибдаги тадбиркор учун ўзига хос хусусиятларни ҳисобга олган ҳолда солиқ солиш мақсадида фойдани аниқлаш;

В. солиқ базасини аниқлаш.

7.3-мавзу. Жами даромад

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қўйидагиларни бажара олиши керак:

А. жами даромадга киритиладиган даромадларни фарқлаш, солиқ солиш мақсадида ва бухгалтерия ҳисоби мақсадида даромадни тан олишдаги фарқларни тушунтириш;

В. амортизацияланадиган активлар ва бошқа мол-мулкнинг чиқиб кетишидан, мол-мулкни (хизматларни) текин олишдан, узоқ муддатли шартномалар бўйича, илгари чегириб ташланган харажатлар ёки зарарларни қоплаш тарзида олинган даромадни тан олиш хусусиятларини тушунтириш;

С. дивидендлар, фоизлар ва курсдаги фарқ тарзидаги даромадларга солиқ солиш хусусиятларини тушуниш;

Д. солиқ солишда ҳисобга олинмайдиган даромадларни идентификация қилиш.

7.4-мавзу. Харажатлар

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қўйидагиларни бажара олиши керак:

А. қайси харажатлар иқтисодий жиҳатдан асосланган деб тан олиншини тушунтириш, солиқ солиш мақсадидаги ва бухгалтерия ҳисоби мақсадидаги харажатларни фарқлаш;

В. амортизация харажатлари, шу жумладан инвестициявий чегирмани қўллашда, амортизацияланадиган активларни таъмирлаш бўйича, ҚҚС бўйича харажатлар солиқ ҳисобининг ўзига хос хусусиятларини тушуниш;

С. чегириб ташланмайдиган харажатларни аниқлаш.

7.5-мавзу. Солиқ базасига тузатиш киритиш. Зарарларни келгуси даврларга ўтказиш

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қўйидагиларни бажара олиши керак:

А. товарларни тўлиқ ёки қисман қайтариш ёки буюртмачининг унга кўрсатилган хизматлардан воз кечиши, битим шартларининг ўзгариши, нархнинг ўзгариши, харидор томонидан чегирманинг қўлланилиши ҳолатларида даромадлар ва харажатларга тузатиш киритиш тартибини тушунтириш;

В. зарарларни келгуси даврларга ўтказиш қоидаларини тушуниш.

7.6-мавзу. Солиқни ҳисоблаш, ҳисобот тақдим этиш ва уни тўлаш

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қўйидагиларни бажара олиши керак:

А. солиқни ҳисоблаб чиқариш;

В. солиқ ҳисоботини тузиш ва топшириш;

С. солиқни тўлаш қоидаларини тушунтириш.

7.7-мавзу. Якка тартибдаги тадбиркорлар даромадларига солиқ солишнинг ўзига хос хусусиятлари

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қўйидагиларни бажара олиши керак:

А. солиқ солинадиган даромадлар ва чегириб ташланадиган харажатлар ҳисобини юритиш;

В. солиқ солишда ҳисобга олинмайдиган даромадларни фарқлаш;

С. солиқни ҳисоблаб чиқариш, ҳисобот тузиш ва топшириш, солиқни тўлаш.

8-бўлим. Юридик шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқ

8.1-мавзу. Солиқ тўловчилар

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қўйидагиларни бажара олиши керак:

- А. Ўзбекистоннинг резиденти ва норезиденти бўлган юридик шахслар – солиқ тўловчиларни аниқлаш;
- В. кўчмас мулк эгасининг жойлашган жойини аниқлашнинг имкони бўлмаса, молиявий ижарада (лизингда) солиқни тўловчиларни аниқлаш.

8.2-мавзу. Солиқни ҳисоб-китоб қилиш

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қўйидагиларни бажара олиши керак:

- А. солиқ солиш объектларини идентификация қилиш ва солиқ базасини аниқлаш;
- В. солиқ имтиёзларидан фойдаланиш;
- С. солиқни ҳисоблаб чиқариш.

8.3-мавзу. Ҳисобот тақдим этиш ва солиқни тўлаш тартиби

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қўйидагиларни бажара олиши керак:

- А. солиқ бўйича маълумотнома ва ҳисобот тузиш ҳамда топшириш;
- В. солиқни тўлаш.

9-бўлим. Юридик шахслардан олинадиган ер солиғи

9.1-мавзу. Солиқ тўловчилар

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қўйидагиларни бажара олиши керак:

- А. Ўзбекистоннинг резиденти ва норезиденти бўлган юридик шахслар – солиқ тўловчиларни аниқлаш;
- В. кўчмас мулкни ижарага, шу жумладан молиявий ижарага (лизингга) беришда, ер участкасидан биргаликда фойдаланишда солиқни тўловчиларни аниқлаш.

9.2-мавзу. Солиқни ҳисоб-китоб қилиш

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қўйидагиларни бажара олиши керак:

- А. солиқ солиш объектини аниқлаш ва солиқ базасини аниқлаш;

В. солиқ имтиёзларидан фойдаланиш;

С. солиқни ҳисоблаб чиқариш.

9.3-мавзу. Ҳисобот тақдим этиш ва солиқни тўлаш тартиби

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қўйидагиларни бажара олиши керак:

А. солиқ бўйича маълумотнома ва ҳисобот тузиш ҳамда топшириш;

В. солиқни тўлаш.

10-бўлим. Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ

10.1-мавзу. Солиқ тўловчилар

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қўйидагиларни бажара олиши керак:

А. Ўзбекистоннинг резиденти ва норезиденти бўлган юридик шахслар – солиқ тўловчиларни аниқлаш;

В. яқка тартибдаги тадбиркорлар бўлган солиқ тўловчиларни аниқлаш.

10.2-мавзу. Солиқни ҳисоб-китоб қилиш

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қўйидагиларни бажара олиши керак:

А. солиқ солиш объектини идентификация қилиш ва солиқ базасини аниқлаш;

В. солиқни ҳисоблаб чиқариш.

10.3-мавзу. Ҳисобот тақдим этиш ва солиқни тўлаш тартиби

Ушбу мавзунини ўзлаштиргандан сўнг номзодлар қўйидагиларни бажара олиши керак:

А. солиқ бўйича маълумотнома ва ҳисобот тузиш ҳамда топшириш;

В. солиқни тўлаш.

VI. Баҳоланадиган билим ва кўникмалар мавзулари бўйича ҳуқуқий ҳужжатлар

«Солиқ солиш асослари» («Солиқлар ва солиқ солиш» фанининг 1-даражаси) имтиҳонига тайёргарлик кўришда қуйидаги ҳуқуқий ҳужжатлардан фойдаланиш тавсия этилади:

- Ўзбекистон Республикасининг Солиқ кодекси (1-3, 4 (35, 37, 39, 40, 50-53-м.дан ташқари), 6, 7, 9, 10 (91-95-м.дан ташқари), 11, 13, 17-19, 27, 28, 31, 32, 33 (245-м.дан ташқари), 34 (251, 253-м.дан ташқари), 35, 37, 39, 42, 43 (302-м.дан ташқари), 44 (311, 312, 315, 316-м.дан ташқари), 45 (318, 319, 321-331-м.дан ташқари), 46 (334-336-м.дан ташқари), 47 (341-м.дан ташқари), 48, 50-59, 61, 63, 66-боблар)
- Ўзбекистон Республикасининг Божхона кодекси (289, 290, 295-м.)
- Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекси (164, 174, 175, 175³, 179²-м.)
- «Норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тўғрисида»ги Қонун
- «Фуқароларнинг жамғариб бориладиган пенсия таъминоти тўғрисида»ги Қонун
- Вазирлар Маҳкамасининг «Фуқароларнинг жамғариб бориладиган пенсия таъминоти тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини амалга ошириш чора-тадбирлари ҳақида»ги Қарори
- Иш берувчилар томонидан фуқароларнинг шахсий жамғариб бориладиган пенсия ҳисобварақларига мажбурий бадалларни қўшиш ва тўлаш тартиби тўғрисидаги Низом
- Халқ банки томонидан фуқароларни жамғариб бориладиган пенсия тизимида шахсан ҳисобга олишни юритиш тартиби тўғрисидаги Низом
- Қўшилган қиймат солиғи суммаси ўрнини қоплаш тартиби тўғрисидаги Низом
- Солиқ тўловчиларни қўшилган қиймат солиғи тўловчилари сифатида махсус рўйхатдан ўтказиш тартиби тўғрисидаги Низом
- Қўшилган қиймат солиғи базасини товарларнинг (хизматларнинг) бозор қийматидан келиб чиқиб аниқлаш тартиби тўғрисидаги Низом